

Câteva precizări terminologice din domeniul informaticii

Lilia Moscalenco

Apariția acestui articol a devenit necesară pentru a lichida unele dificultăți referitor la delimitarea semnificației a trei termeni tehnici: minicalculator, microcalculator și calculator de buzunar.

Vorbitorii de limbă română comit și astăzi, cu mare regret, multe erori atât în utilizarea lexicului comun, cât și a terminologiei de specialitate. Uneori se comit greșeli în vorbirea neîngrijită, aproximativă, ca rezultat al necunoașterii de către vorbitor, în deplină măsură, a limbii și posibilităților ei, dar pot fi altele și simple greșeli comise din neatenție sau tentative de traducere eronată [1].

Este deranjant faptul că încă și astăzi se mai confundă termenul *calculator de buzunar* cu termenul *minicalculator*. În spațiul românofon de la noi e devenită aproape «tradițională» o altă asociere - a termenilor *calculator de buzunar* cu *microcalculator*.

Microcalculatorul este un sistem tehnic evoluat, destinat pentru stocarea, prelucrarea și furnizarea de informație. Este construit, de regulă, pe baza unui microprocesor (circuit electronic integrat pe scară largă, având funcții complexe) și are mai multe componente structurale: unitate centrală de prelucrare, memorie internă, unități de disc, monitor, tastatură, imprimantă ș. a. [2]. Microcalculatoarele reprezintă o clasă importantă a calculatoarelor electronice. Actualmente, microcalculatorul este practic asimilat cu un calculator personal performant, ce poate fi instalat pe o masă de lucru și despre care cititorii au probabil formată deja o anumită reprezentare datorită răspândirii lui tot mai largi.

Calculatorul de buzunar este un aparat electronic miniaturizat (comparabil ca dimensiuni cu un buzunar) cu ajutorul căruia se pot efectua diverse calcule. Este dotat tradițional cu taste numerice (de la 0 la 9), cu taste pentru operații și funcții aritmetice

și cu un dispozitiv de afișare. Interpretările de mai sus ale celor doi termeni sunt conforme cu interpretările respective din literatura existentă de informatică.

Confundarea termenilor de *calculator de buzunar* cu *microcalculator* se datorează influenței nefaste a limbii ruse. Fiind siliți să vorbim mai mult o limbă tradusă, unii au tradus și continuă să traducă *mikrokalkuleator* (rus.) prin *microcalculator*, traducerea fiind aparent firească și corectă. Dar aceasta nu este altceva decât o eroare. În limba rusă există doi termeni — mikro - EVM și mikrokalkuleator, care denumesc două obiecte cu totul diferite.

Cei nefamiliarizați cu terminologia românească din informatică, la fel și în limba română confundă *calculatorul de buzunar* cu *microcalculatorul*. O delimitare clară a celor doi termeni este dată în DI (Dicționar de informatică, București, 1981).

Prin urmare, *microcalculator* în română este cu totul altceva decât *mikrokalkuleator* în rusă. O cauză a identificării la noi a lui *microcalculator* cu *calculator de buzunar* este probabil traducerea incorectă a lui *mikrokalkuleator* (rus.) prin *microcalculator*, atestată în Dicționar de matematică rus-moldovenesc (Chișinău, 1980).

Încercăm să intuim de unde vine și confundarea termenilor *minicalculator* cu *calculator de buzunar*. *Minicalculatoarele*, în ultimul timp numite și calculatoare pentru grupuri de lucru, formează o clasă aparte a calculatoarelor, caracterizându-se prin capacitate de memorare apreciabilă și viteză de calcul mare, având posibilități de funcționare cu diverse memorii externe (discuri, benzi). În urma dezvoltării tehnicii de calcul, diferențele dintre mini- și microcalculatoare se diminuează progresiv. Nu există nici o îndoială că identificarea termenului *minicalculator* cu *calculator de buzunar* este o eroare, fapt lesne de verificat și în DI. Identificarea acestor doi termeni s-ar fi produs în urma consultării dicționarului de neologisme [3]: «minicalculator — calculator electronic de dimensiuni reduse». Și, probabil, fantezia i-ar fi adus

pe unii necunosători spre o reducere a dimensiunilor până la cele ale unui... buzunar. Mai există și două erori de traducere într-un dicționar terminologic editat la București — Dicționar de electrotehnică, electronică, telecomunicații, automatică și cibernetică român-rus (1985). Descoperim aici la *microcalculator* (rom.) două variante în rusă — *mikrokalkuleator* și *mikro-EVM* [4]: — ceea ce, firește, nu corespunde realității terminologice din limba rusă, deoarece *microcalculator* (rom.) este echivalent numai cu *mikro-EVM* (rus.). Tot acolo găsim și o altă inexactitate de echivalență a lui *minicalculator* (rom.) cu *minikalkuleator* (rus.) alături de echivalentul corect *mini-EVM* (rus.).

Toți avem datoria de a readuce limba pe făgașul ei firesc: trebuie să depunem efortul necesar ca să nu confundăm *calculatoarele de buzunar* cu *mini* — sau cu *microcalculatoarele* și nici să nu traducem *mikrokalkuleator* (rus.) prin *microcalculator*, ci prin *calculator de buzunar*.

Bibliografie:

1. Limba română, nr.2, 2002.
2. Boldun I., Covalenco I. Bazele informaticii aplicate. Chișinău, Editura ASEM, 2001.
3. Dicționar de neologisme. București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1978
4. Dicționar de electrotehnică, electronică, telecomunicații, automatică și cibernetică român-rus. București, Editura: Tehnica, 1985.